TENTAMEN
MEDICUM

De Mercurii abuſu, & de Plantarum in curandis morbis venereis, tùm ſimplicibus, tùm complicatis præferentiâ.

Quod Deo duce, & auſpice Dei-Parâ, in Auguſtiſſimo Ludoviceo Medico Monſpelienſi, publicis ſubjiciebat diſputationibus

AUCTOR,

Ignatius Ferreira da Camara, ex Riacho-Fundo, Diœceſis Mariannenſis in Braſiliâ, Liberalium Artium Magiſter, & in celeberrimâ Univerſitate Monſpelienſi jamdudùm Alumnus, die menſis Januarii, anno 1785.

Pro Baccalaureatus Gradu consequendo.

MONSPELII,
Apud Joannem Martel, natu majorem, Regis, Occitaniæ Comitiorum, Univerſitatiſque Typographum Conſuetum.

M. DCC. LXXXV.

III. D. D.

ANTONIO GOUAN,

Regis Consil. & Medico, Prof. Reg. in Ludoviceo Monspelienſi, Societat. Reg. Scient. Sodali, & Reg. Scient. Humaniorum Litterar. & Inſcript. Toloſ. Correſpondenti, Academiæ Botanicæ Florentinæ Socio Honorario,

Has ſuarum elucubrationum in Medicinâ primitias ad æternum gratitudinis, reverentiæque monumentum

DICAT, VOVET, CONSECRAT

Obſequentiſſimus Servus
J. F. DA CAMARA.

Dabam Monſpelii, die menſis Januarii, 1735.

PROŒMIUM.

§. I.

DE luis venereæ essentia parùm, & futilia dicunt Auctores; de causis inter se non conveniunt. Malum ex Americâ à Chrysto phori Colombi commilitonibus allatum fuisse communiter putant. Nos verò hanc assertionem non contradicentes, illum in obsidione Neapolis gigni potuisse supponimus, si milites vinum sanguine ægrotorum mixtum biberunt (1), aut carnes humanas manducavêre (2); namque ab antropophagiâ luem originem ducere affirmatur (3). In Americâ non desunt animalia, fructus, &c. quorum simplex, & continuata comestio eruptiones exanthematicas producit, & lepram ipsam, si iis permiscuè utuntur (4). Ità si humana caro eâdem proprietate gaudet, & antedictis fidem tribuimus, utique in Obsidione Neapolitanâ luem veneream etiàm creatam fuisse credimus (5).

---

(1) Cæsalpinus *refert : se habere à quodam milite, qui bello adfuit :* » *Hispanos quoddam oppidum in Monte Vesuvio à Gallis obsidentibus* » *deserere coactos, sanguinem ex ægrotis Nosocomii Divi Lasari extrac-* » *tum cum vino miscuisse, quod illic generosum erat. Ex hoc cùm Galli* » *profusè bibissent, illicò laborare cœpêre comparentibus sævissimis* » *symptomatibus, elephantiasim referentibus : & undè lues.*

(2) Leonardus Fioraventi *in suo tractatu*, Capricci Medicinali del Signori Leonardi Fioraventi, *refert : se accepisse à quodam Paschali Gibiloto sene Neapolitano, cujus pater Anonarius Præbitor fuerat in exercitu Alphonsi V, Aragoniæ Regis :* » *Cùm in illo diuturno bello* » *obsònia tùm Hispanis, tùm Gallis defuissent, utriusque exercitûs* » *Præbitores lucri causâ, sed pessimo scelere humanas carnes clàm occi-* » *sas in varia escarum genera aparasse, quæ militibus esurientibus carè* » *divenditabant ; & brevi illos pustulis, doloribus, alopecia, uno verbo,* » *lue venerea correptos fuisse.*

(3) *Quæstio : An prima luis venereæ origo ab antropophagiâ ? Affirmativè defensa à* Petro Benoist, *pro Regiâ Cathedrâ impetrandâ in Ludoviceo Medico Monspelienſi.*

(4) *Inter quadrupedia sunt* Anta, Capivara, Tatû, Quati. *Pisces, Pirata manduà*, Sorobim, &c. *& fructus* Amendoin (arachis hipogæa) la pistache de terre, *& alia id genus. Plebs die, quâ se melle ingurgitat, talibus cibis abstinet ; quia non rarò leprâ corripitur.*

(5) *Le vrai peut quelquefois n'être pas vraisemblable.* Despereaux.

§. II.

Hoc virus, qualecumque sit, contagiosissimum est, undè facilis propagatio, illi omne genus humanum obnoxium, sed juvenes præ cæteris; namque hi, cùm pubertas advenit, ad libidinem præcipuè trahuntur, & si in hâc crisi omnis attentio, & vigilatio non impendatur, ad mercenarias, tantum malum dignoscentes convolant, ex quibus morbum carpunt (1); & posteà communiter tardiùs medicina paratur; quatenùs sui criminis indicium parentibus eos patefacere pudet. Hinc variæ affectiones ad tumulum usquè comites, quæ, ut inquit *Baglivius* : illas occupant partes, quæ pro vitæ generis varietate debiliores sunt (2). Ità si uxorem duxerint, filiosque habuerint, illi tot erunt paternarum miseriarum hæredes.

§. III.

Lues venerea quandòque difficillimè eradicatur, remediorum actionem eludit, undè tot contradictionum origo, ut v. g. plantæ ab aliis ad sydera latæ, aliis impugnatæ fuêre, quia illas, ut credo, propter morbi pertinaciam, complicationem, aut impropriam adhibendi methodum sine successu exhibuêre (3). Nos autem Antiquorum auctoritate, & Recentiorum experientiâ suffulti, plantas ad luem curandam magis accommodatas esse existimamus, idque propter varia rationum momenta, quas per decursum hujusce dissertationis exponemus. Nunc adhuc alumnus, & propriis viribus defidens, vos imprecor, PATRES, ut mihi in ingenti Medicinæ æquore fluctuanti succurratis, oraculaque ÆSCULAPII aperiatis.

---

(1) *Quamvis morbus illicò non manifestetur, attamen illos incontaminatos esse non sequitur.*

(2) *Sic in plebeiis, & rusticis articulos, litteratis, & studiosis caput, mulierculis, & matronis abdominalia viscera, &c. &c.* Bagl. lib. 1. *De lue venereâ.*

(3) *Ibidem* Baglivius *inquit* : *Aliquibus præscribenda sunt remedia antigallica formâ siccâ, aliis humidâ, nonnullis leves decoctiones, sudorificæ, balnea tepida, &c.*

TENTAMEN MEDICUM DE MERCURII ABUSU, ET DE PLANTARUM IN CURANDIS MORBIS VENEREIS, *Tùm ſimplicibus, tùm complicatis præferentiâ.*

CAPUT PRIMUM.

De methodis luem veneream debellandi per mercurium.

§. I.

LUES venerea juxtà finem decimi-quinti ſæculi in Europâ apparens Medicos illuſit, qui nec morbum, nec ad illum congrua remedia cognovêre. At poſteà ipſa America, cui aliqui morbum tribuêre, remedia præbuit, nempè *guaiacum*, *ſaſſafras*, & *ſalſamparillam*. Hæc methodus diù ſola permanſit, optimoſque produxit effectus, & quamvis mercurius ad luem curandam adhiberetur, attamen à maximâ Medicorum parte antepoſita fuit. Sed ad mercurium, neſcio, quo fato! Penitùs tranſiêre, in quo, medicinæ ludibrio, adeò quievêre, ut nec experta, nec nova

remedia tentaverint. Hoc præjudicium non in aliis Mundi partibus prævaluit in quibus plerique, quamvis in Europâ operam medicinæ dediſſent, experientiâ, & ſtupendis curationibus ab Empiricis peractis ad plantas confugere coacti fuêre.

§. II.

Nunc mercurium falsò improbare, & plantas hyperbolicè extollere mihi animus non eſt, ſed quid de ambobus dixêre Medici memorare, & aliquid de plantis, quod nondùm litteris mandatum, vobis annuntiare. Plantæ antivenereæ in quatuor cogniti mundi partibus creſcunt, & ideò unaquæque externis, ut curetur lues, non indiget. Itaque ad aliquas aûferendas concluſiones, methodumque profligandi morbum per plantas ſtabiliendam, inter illarum, & mercurii effectus parallelum inſtituere mea intereſt. Et ſic de mercurio primùm verba faciam.

§. III.

Hunc primùm Arabes ad cutaneas affectiones curandas, Itali poſtea adversùs luem veneream, extus adhibuêre; *Carpus*, *Johannes de Vigo* ſua cerata mercurialia in curandis maculis, cruſtis, ulceribus, aliiſque hujus morbi ſymptomatibus experti ſunt. Crevit indies uſus; ad corpus fricandum, illiniendumque varia compoſuêre unguenta. Chemices ope mercurius fixitatem & ſoliditatem acquiſivit, & aptus evaſit, ut non ſolùm corporis peripheriæ applicaretur, ſed etiàm intùs exhiberetur. Hinc variæ inventæ methodi, quarum præcipuas ſequentibus paragraphis patefaciam. Ità ſepoſitâ, tanquàm perniciosiſſimâ illâ Antiquorum methodo, ægrotum antè focum perfricandi, ſudorum profluvium, ſalivationemque excitandi, ad alias noſtris inventas & uſitatas temporibus adveniam.

§. IV.

Methodus Monſpelienſis.

Præparato ægro per purgantia, ſanguinis miſſionem, ſi indiget, balnea, juſcula, lactis ſerum plùs, minùſve exhibita, proùt corporis conſtitutioni & morbi gravitati neceſſarium videtur; debitâ mercurii quantitate (1) unum, aut utrumque pedem primâ die fricant, dein frictiones continuantur ſingulis, ternis, quaterniſve diebus, ut ſymp-

(1) *Onguent mercuriel revivifié du cinabre fait au tiers.*

tomata exigunt ; octò aut decem digitorum ſpatium aſcendendo , capiti tamen , & abdomini parcendo ; gradatim doſis augetur , & ſic morbum extingunt , ſalivationi ſemper obviando (1) ; cùm autem phtyaliſmus imminet , quod cognoſcitur ex halitu ſubfœtido , mitique oris dolore , &c. frictionibus abſtinent , & ſi hoc non ſufficit blandum exhibent cathartico cum , quo inſtitutâ humorum revulſione , minor fiat ipſorum raptus ad ſuperiora , & mercurii vis infringatur. Diæta vegetabilis , & tenuis præſcribitur , pluries in die ptiſanam ex capillo veneris , bardanæ radice , hordeo confectam , aut aurantiorum ſuccum , præſertim ſi ſcorbutus præceſſit , potare convenit.

§. V.

Methodus D. *Haguenot* hæc eſt : venæſectione , & cathartico præmiſſis , confeſtim ægro frictiones adminiſtrabat , ſemper cuilibet frictioni interpoſito balneo tepido , idque per plures dies , proùt opus , perſequebatur. Strictæ diætæ non tenebatur ægrotus , ſuiſque indulgere negotiis permittebat.

§. VI.

Illuſtriſſimus Baro *Wan-Swieten* ſui Præceptoris veſtigiis inhærens , ſpiritum antivenereum , qui ſub ſuo nomine cognoſcitur , compoſuit , & hic eſt : ſolutio mercurii ſublimati corroſivi in ſpiritu frumenti , hujus ſolutionis debitè paratæ cochleare unum , aut ad ſummum duo manè , & veſperè bibendum ægroto datur , donec omnia evaneſcant ſymptomata , nullâ præcedente præparatione , niſi phlebotomiâ ; ſi plethoricus , aut catharſi , ſi cacochymicus ſit ægrotus.

§. VII.

Pillulæ , ſeu trageæ antivenereæ *Keiſeri* in Galliis maximo in honore fuêre , & virus profligabant , blandam promovendo alvum , & aliquam in ore phlogoſim excitando : antepoſitâ præparatione , unam ſerò , alteram manè ſumebant trageam , & de die in diem illarum numerus gradatim augebatur ; ſed maximâ cum cautelâ hoc remedium adhiberi debet , ut videre eſt in libello ab illarum Auctore edito. Demùm paucis abhinc annis innotuit *Pulvis Equitis de Goderneau* , remedium jàm dudùm in Angliâ uſitatum , de quo D. *Andrieux* in ſuâ Diſſertatione gal-

(1) *Antiqui luem per phthyaliſmum extingui crediderunt , & ideò ei non obviam ibant , maximo quandòque cum incommodo , & ægrotantis periculo , recentium obſervata morbum ullâ ſine ſalivatione radicitùs curari probant.*

licè ſcriptâ mirabilia narrat. Conſtat autem & analyſi chemicâ, & Auctoris aſſertione hujuſce remedii compoſitionem ex antimonio & mercurio ſimul combinatis exurgere.

CAPUT SECUNDUM.

De mercurialium effectibus.

§. I.

Hucuſque de præparationibus mercurialibus ſatis, quæ omnes à ſuis fautoribus ad ſydera latæ fuêre; ſed nunc tùm antiquos, tùm recentiores de earum effectibus, incommodiſque loquentes audiamus. *Montanus* ſic de mercurio verba facit : » Argentum vivum, quocumque » modo adhibeatur, nullum contra luem venereàm proprietatem ha- » bere; imò peſſimum venenum, & exterminandum à toto uſu me- » dicinæ, præcipuè in pillulas præparatum, quod licet videatur » curare, tamen non curat. Idem fatetur, ſe cùm junior eſſet, uſum » fuiſſe linimento ex hydrargyro, & viſum fuiſſe ſanaſſe, cùm tamen » non ſanaverit; nam redibat poſteà deterior affectio priore. Et epi- » lepſiam cauſare.

§. II.

» Hydrargyrum luis non eſſe antidotum, ſed Empiricorum inventum, » quod tanquàm fucum malo adhibent, neque à viris bonis, & Reipu- » blicæ ſtudioſis, tàm fallacem, incertam, adeòque crudelem cura- » tionem nunquàm tentari debere addit *Fernelius* (1). *Fallopius* inter methodos empiricas, ſeu non regias præparationes mercuriales conſtituit, quas in totâ Gallia vigentes non probat, cùm dicit : » Superant » quidem morbum, ſed ſi habemus regias rationes curandi, quæ ut » plurimùm, & certiùs ſanant ſine corporis incommodo, & ſi non » ſanant, leniunt ſine noxa, non proritant effectum, cur utimur hy- » drargyro, ex quo non ità tuta ſuccedit ſanitas (2)? *Leonardus Fuchſius* ſic aït : » Et ſi vitium hoc tollunt, tamen ità corporis vires per- » turbant, ut non ità multò poſt in longè deteriores morbos labantur. *Petrus Paulmier* aſſerit : Hydrargyrum luis venereæ non eſſe alexipharmacum. Prætereà, *Minodoi*, *Abercromboyi*, & per quàm plurimorum eadem fuit opinio.

(1) *Fernelii lib. de luis vener. curatione, cap. 15.*
(2) *Fallopius, cap. 76.*

§.

§. III.

Clariſſimus *Aſtrucius* in hydrargyroſi pleniori infortunia evenientia in tres claſſes diſtinguit pro triplici therapeiæ ſtadio. In primo ſubita capitis tumefactio cum dolore & calore, febris continua, aut intermittens, gravis diarrhæa in dyſenteriam ſæpè degenerans, ſalivationis abſentia. In ſecundo, hæmoptyſis, epilepſiæ inſultus, dolorum arthriticorum, rheumaticorum, iſchiadiſcorum exacerbatio, catameniorum eruptio, abortus (1), ulcera oris phagedænica, ſi ad hos morbos propenſi ſunt, aut virus cum illis complicatur. In tertio denique ſtadio, hæmorrhagia ab ulceribus oris, conglutinatio linguæ cum gengivis, harum cum buccis, uvulæ cum partibus vicinis (2).

§. IV.

Ne jàm expoſita occurrant infortunia, frictiones parcâ doſi Auctor ſupradictus adhiberi ſuadet. Sed iſtæ nedùm periculo vacant, licet aut ægrotorum imprudentiæ, aut incuriæ Medici tribuatur. Frictiones parciores frequenter ſucceſſu carent; quamvis ex Artis legibus ritè adminiſtratæ videntur. Ut enim mercurius virus venereum profliget, certa illius quantitas in ſanguinem introducta, & determinata temporis diuturnitas requiritur; & cum hoc niſi per conjecturas ſcire poſſimus: ergò hæc methodus nec bona, nec tuta. Medicus mercurii virtuti confiſus, & levitate ſymptomatum ſuffultus, curatum ægrotum putat, dùm morbus recrudeſcit, tragediamque agit priore pejorem: ergò, &c. &c. (3).

§. V.

Itaque poſt mercurium ritè adhibitum plurima vitia ſuperſunt, quæ *Aſtrucius* in duas claſſes diviſit: alia quæ ſanabilia, & peculiaribus remediis debellanda; alia verò inſanabilia, quorum tamen tentanda curatio, ſi ægro magis non noxium ſit. Prima ſunt gonorrhæa, tùm recens, tùm habitualis, porri venerei, phymoſis & paraphymoſis,

---

(1) *Prægnantibus mercurium adminiſtrari poſſe cenſet* D. Moriceau (*Aph.* 165.) *idque in quinto, aut ſexto primis geſtationis menſibus, & clariſſimus* Levret *aſſerit; tutò non adhiberi, niſi à quarto ad ſeptimum; hinc videtis gravidis ſolùm intrà trium menſium ſpatium mercurium præſcribendum eſſe.*

(2) Aſtruc. *de morb. vener. lib. IV. cap. VIII. pag.* 475. *& ſeq.*

(3) *Idem cap. IX. pag.* 487.

condilomata, criſtæ, fiſtula ani, & lacrymalis, dolores rheumatici, & arthritici, Herpetes, Rhagades manuum, ulcera contumacia, caries oſſium, &c. Quæ in ſecundâ claſſe deſignata veniunt, ſunt tumores teſtium, penis diſtortio, impotentia ad venerem, nodi, glanglia, tubercula gumata, exoſtoſes, dolor oſteocopus, carcinomata, ulcus uteri, paralyſis, tremor artuum, alopecia, naſique depreſſio.

§. VI.

Celeberrimus *Boerhaave* de ſublimato corroſivo loquitur : » Granum » unum aquæ uncia dilutum dat remedium coſmeticum prudenter uſur- » pantibus. . . . . Si dragma talis mixturæ ſyrupo violaceo mitificata » potetur bis, terve in die mira præſtat in multis morbis incurabilibus. » At prudenter à prudenti Medico ; abſtine, ſi uſum neſcis (1) clar. » *Wan-Swieten* de frictionibus mercurialibus ſic aït : Poſtquàm luis vene- » reæ cura per inunctiones argenti vivi tentata fuit, & ſæpè impru- » denti conſilio ab argytis magna copia unguentorum mercurialium ap- » plicatur, numeroſiſſima obſervata docuerunt ſimilia mala contingere » miſeris, ac recenſita fuerunt (convulſiones, epilepſiæ) ; imò conſtitit » argentum vivum humoribus mixtum miram mutationem inducere » corpori, ſed frequenter elabi ex vaſis, colligi, & ſtagnare in oſſium » celluloſis receſſibus, ibique pondere ſuo membranas ſenſibiles pre- » mendo, & diſtrahendo, dolores moleſtiſſimos totâ vitâ pertinaciter » manentes producere. . . . . Aliquoties & talia oſſa calvariæ vidi, in » quorum diploë argenti vivi globoli manifeſtè apparebant (2).

§. VII.

Itaque mercurius lui cum aliis morbis complicatæ, ut rheumatiſmo, arthritide, ſcrophulis, herpetibus, & ſcorbuto non convenit ; fruſtratur, morbum exaſperat, nocet, ægrotumque ad orcum conducit. Hi morbi præcipuè ſcrophulæ, & ſcorbutus adeò larvantur, ut experientiſſimos in Arte Magiſtros fallat, ità ut mercurium, ter, quaterque exhibere non dubitent (3). At poſteà ità exaſperatur malum, ut ſæpiſſimè è vivis ægrotum tollat ; namque ſerò medicina paratur.

---

(1) *Elem, chem.*

(2) *Comment. in Boerrhaav. aphoriſ.* 400.

(3) *V. les Obſervations de M. Vigarous, célébre Chirurgien de cette Ville ; la premiere & la ſeconde ſur la vérole combinée avec les écrouelles, pag.* 26. *Item la troiſieme obſervation ſur la vérole compliquée avec le ſcorbut, pag.* 149, *&c. &c.*

CAPUT TERTIUM.

De Plantis antiſiphyliticis.

§. I.

De his Medicorum judicium ſcrutari nobis eſt ; & de aliis ad luem veneream curandam in Europâ , Aſiâ , Africâ & Americâ adhibitis , aliquibuſque methodis inter Americanas Nationes uſitatis tractabo. Ità de Guaiaco primùm in Europam devecto ſic dixit *Fernelius* : decoctum ligni Guaiaci utiliorem eſſe , & efficaciorem medicinam , *Fallopius* inter regias methodos morbi venerei curandi Guaiacum conſtituit , ut regiam , certam & tutam , quâ lues ſanatur , & hâc conſulit , ut omnes utantur in ſuis ægrotis. *Montanus* inquit : Verum morbi antidotum eſſe ligni Guaiacani decoctum à Deo glorioſo oſtenſum , de quo mirabilia prædicat , & quocum nunquàm virus incuratum evaſit , ſi priùs corpus præparatum fuerit , & idem aſſerit *Mercurialis* (cap. 5.) *Mathiolus* fatetur : exhibentium incuriâ (qui diætam ſolitam ægrotantibus non imperant) factum eſt ; ut diebus iſtis , ſicut jàm priùs non videatur hujuſmodi lignum malè habentibus conferre ; nam plerique ejus decoctum aſſumentes non ſanantur. *Amatus Luſitanus* : Guaiacum , & ſalſamparillam contra morbos venereos facere , modo ex Artis legibus adminiſtrentur. *Minodous* Guaiacum Regem , & ſalſamparillam Reginam appellat , ex quorum effectu , ut etiàm ex Chinâ , & ſaſſafras morbi curationem expectandam eſſe. (cap. 41.)

§. II.

Alii verò non ſolùm illum laudavêre , ſed mercurio prætulêre , ut *Petrus Paulmier* , dicens : Lignum ſanctum hydrargyro longè efficaciùs eſſe , adjunctâ præcipuè palmarii antidoto , & nullâ noxâ quamlibet ſpeciem exterminare , non recentem modò , ſed & inveteratam : hæc autem antidotus hydrargyro caret. *Palmarius* dixit : Curationem , quæ per Guaiacum , & amuletum fit , breviorem ac faciliorem exiſtere , quæ verò per argentum vivum , longiorem , periculoſiorem , difficiliorem , ideòque conſultiùs ſemper eſſe , ſi per ægri facultates licuerit , illo potiùs , quàm hoc modo curari (1). *Fracancianus* de ſuffugiis , & etiàm de unctionibus mercurialibus concludit hæc auxilii genera periculoſiſſima , quibus tutius

(1) *Palm. lib. de hydrargyr. cap.* 7 , *& ultimo.*

eſt non uti, quamvis aliquandò profuêre ; ſed curari virus per decoctum guaiaci, quod eſt præſtantiſſimum auxilium in morbo Gallico curando (1). Idem protulêre judicium *Fallopius*, *Fernelius*, *Rachinus*, *Janſonius*, *Junckerus*, & alii.

§. III.

In Europâ olim non defuêre Medici, qui luis venereæ non ſolùm per exteras plantas, ſed etiàm per alias in ipsâ creſcentes curationes perfecêre : ſic *Fernelius* dixit : Perfectiſſimum curationis modum eum eſſe, qui fiat opiatâ ex remediis vulnerariis compoſitâ, vel aquâ ex eiſdem diſtillatâ (2). Et *Johannes de Vigo* ad curationem luis venereæ (uſquè ad annum) ſufficere therapeïam methodicam ſine argento vivo aſſerit. Alii diverſas laudavêre plantas morbo venereo convenientes, ut ſaponariam, cannam vulgarem, juniperum, tamariſcem, lentiſcum, & viſcum quercinum, fraxineum, ſantalinum (3), aſſarinam, buxi lignum (4), & myricam (5). Alii, ut *Cæſalpinus*, & *Amatus Luſitanus*, guaiaco lignum bucci, viſcum quercinum, ſalſæparillæ radicem ſmilacis aſperæ (6), chinæ radicem arundinis ſubſtitui poſſe dixêre. Cluſii temporibus coris maritima, alypum (*montis Seti*) in Hiſpaniâ, contra luem veneream adhibebantur, & etiàm in Indiâ.

§. IV.

Prætereà aliqui methodis peculiaribus uſi fuêre, undè antidotus *Palmarii*. *Mathiolus* & *Baglivius* ſua remedia habuêre, quibus virus profligabant (7). Magnus *Boerrhaave* juvenem atrociſſimâ lue correptum, cui oſſa carioſa, & mercurialia fruſtrà exhibita fuêre, ſolâ guaiaci decoctione curavit. Nunc Lutetiæ Pariſiorum D. *l'Affecteur* præſtantiſſi-

---

(1) Fracacianus, *cap.* 63.

(2) Fernel. *cap.* 15. *Hujus opiatæ compoſitio, quam mercurius non ingreditur, ſed multæ plantæ, invenitur apud* Palmarium, *lib.* 1. *De lue vener. cap.* 7. *pag.* 29.

(3) *Julius-Cæſar Claudin*, *pag.* 416.

(4) Mathioli, *Comment. in lib.* 1. *Diaſcorid. cap.* 114. *pag.* 192.

(5) *Idem*, *cap.* 99. *pag.* 151.

(6) Fallop. *in tractatu de morb. Gall. cap.* 63. *ſe radice ſmilacis aſperæ in Italiâ effoſſæ felici cum ſucceſſu uſum fuiſſe, & plurimos luæ gallicâ correptos liberaſſe teſtatur.*

(7) Mathiolus *dixit : ſe habere alia remedia ex plantis confecta ad virus venereum profligandum, quæ nemini apperuit. Et* Baglivius *ſimilia facit verba. Lib.* 1. *de lue vener. pag.* 99.

tium remedium (*Le Rob Antisyphilitique*) in lucem edidit. Hoc cum mira produceret ; mercurium esse contentum omnes judicavêre , & minimè Auctori credidebant. Hujus remedii analysim instituêre jussu Societatis Scientiarum peritissimi Chemici Parisienses (1) nil mercurii invenêre ; sed non affirmabant , illum abesse ; namque hæc vigebat hypothesis : *Sine mercurio nulla curatio.* Earumdem plantarum repetita analysis ab illustrissimis Viris (2) jussu Regiæ Societatis delegatis nullam mercurii præsentiam præbuit , & tamen idem remedium ipsis submini-stravit , eosdemque habuit effectus : nihilominùs adeò præjudicium invaluit , ut quàm plurimi mercurium adesse suspicentur. At nunc de plantis cum D. *Lieutaud* dicere possum : quid ? Virtutem & proprietatem , quâ antè gaudebant , perdiderunt ? Post tantas observationes illas esse remedium præstantissimum ad luem veneream destruendam , expellendamque quis dubitare potest ? Et unicum esse refugium in illis casibus , ubi mercurius frustratur , quis ignoret ?

§. V.

Sinæ ad luem curandam plus plantis, quàm mercurio utuntur, ut videre est apud clarissimum *Astrucium* in formulis , quæ ex Sinensi in latinum idioma traductæ sunt. Plantæ ab illis lui adhibitæ hæ sunt , radix Dauci vulgaris , Aristolochiæ longæ veræ Glycyrrhizæ , salsæparillæ , sanguinis Draconis , Mechoacanæ , flores Genistæ , summitates cum flosculis Caprifolii germanici , capsulæ seminum cujusdam speciei Adatodæ , Mala Cydonia angustifoliæ vulgaris , radix Fraximellæ , Imperatoriæ majoris , Contrayervæ , chinæ , lignum salsafras , & semina desquamata lachrymæ Iobi.

§. VI.

In Africâ solis plantis virus curatur , quarum Empirici gnari sunt ; & rarò arcana sua aliis populis communicantur : maximè laudant lignum *Hethechen* , quod est spinosum , mediocriter crassum , phœnicei coloris. In Insulâ Divi Thomæ mulieres ad luem veneream , & similes morbos profligandos quibusdam radicibus utuntur. Apud Americanos innumeræ vegetant plantæ ; ex quibus perpaucas cognoscit Europa. In

---

(1) MM. Darcet & Buquet. *Ils ont travaillé en particulier sans se communiquer leurs procédés , leurs résultats ont les mêmes effets : ils ne trouvent point de mercure.*

(2) *Sont nommés Commissaires par la Société Royale de Médecine MM. de Lassone , Macquer , Geoffroy , Lory , Bucquet , & MM. le Duc de Rochefoucault , Politier de la Salle , & de Mantigny.*

Brasilia nobis plurimas stirpes concessit natura benefica, quarum vires solis barbaris, nigritisque aliquibus notæ sunt, & experientiis millenariis à plurimis ævis confirmatæ, sicuti verò secreta sua nobis non facilè revellant, de speciebus cognitis quædam dicere licet. Lobeliæ siphyliticæ historiam, methodumque exhibendi repetam, aliasque in Brasiliâ usitatas in lucem prodam.

§. VII.

In Canada Eupatorii purpurei radicum decoctum, & Aralia nudicaulis ad luem curandam præstant. Lonicera (Dervilla) efficax remedium in gonorrhæâ, & urinæ suppressione : lotio & haustus rumecis britanici ulceribus phagedænicis prodest (1). Radicis *Huysan* infunditur viginti-quatuor horis lib. 1 seu 2 contusæ, & exprimitur succus, velut spuma alba, calidè manè, & serò potatur, ex quibusdam cum sacharo, aliis cum melle, ventrem bis, terque in die commovet, humoremque requisitum educit (2).

CAPUT QUARTUM.

De *Lobelia siphylitica.*

§. I.

Cl. *Kalmius*, cùm audisset, Barbaros luem veneream solis plantis facillimè debellare, mirabiliter & radicitùs curare sine ullo ægrototum discrimine, & nullum adesse exemplum, aliquem hâc lue infectum periisse, aut incuratum extitisse, postquàm ad hoc confugerat remedium, etiam si ægri, velut semiputres ulceribus fœtorem insupportabilem exhalantibus depasti essent ; *Chiliarcam W Iohnson* deprecatus est, ut à Barbaris talia remedia impretaretur : res enimverò difficilis ; nàm Americani, quamvis Europeos lue detentos liberaliter curarent, attamen neque blanditiis, neque auro ab illis illiciebantur, ut sua arcana revellarent, credentes illa omnem perditura virtutem, si Europeis cognita fuissent. Itaque *Chiliarca W Iohnson*, qui maximè ab Indis dilectus erat, & multa illis præstiterat officia, à tribus mulieribus eamdem plantam (lobel siphyl.), & methodum exhibendi accepit, cum nulla doli suspitio adesset (3).

---

(1) *Amœnitates Academ. tom. IV. specifica Canadencia.*

(2) *Thomas Rangonus.*

(3) *Per idem tempus* Clar. Kalmius, *hominem cognovit, qui lue venerea à muliere quâdam, (mulieres enim illæ Medici vicem gerunt)*

§. II.

Methodus hæc eſt : Radices hujus plantæ quatuor aut ſex accipiunt ; nempè manipulum unum, alii recentes, commendant, alii verò ſiccatas malunt etiàm à tribus annis : eas probè lavant, & coquunt vaſe quocumque in aquæ menſuris tribus, decoctum propinatur quovis manè jejuno ſtomacho à modicâ menſurâ incipiendo, & reliquum per intervalla intrà diem bibendo. Hæc verò menſura, quæ varia eſſe debet pro diversâ ægri ætate, viribus, conſtitutione, augetur quotidiè, donec æger vim purgantem ampliùs ferre nequeat. Clar. *Bartram* libram ter in die exhibendam docet, manè videlicet, antè prandium, & cubitum. Si ægrotus ex nimiâ purgatione debilis evadat, uno, altrove die remedio abſtineat, vires reſumat, poſteà denuò exhibeatur, aut dilutius decoctum paretur, & miniſtretur, donec omnia luis ſymptomata evaneſcant, & convaleat æger.

§. III.

Si ulcera venerea exiſtunt, tertiâ die, præter potionem, corpus totum cum ipſo decocto lavant, aut bis in die balnea ex eo parata ægro præſcribunt ad eorum uſque curationem, ſi verò iſta putrida, & profunda ſunt, ad citiùs detergenda, & exſiccanda, pulvere corticis interioris ceanothi americani, vel gei (1) radicis exſiccatæ utuntur. Ad malum inveteratum debellandum ſumunt radices ranunculi (2), & mundatas miſcent lobeliæ decocto, quod ægro præbent, & ſic curationi finem imponunt. In hoc enim decocto præſcribendo cavendum, ne ranunculi nimia quantitas aſſumatur, quia vehementer purgat, vo-

---

liberatus adhuc manipulum radicum lobeliæ ſiphyliticæ ſibi tàm ſalutaris ſervabat.

Lobelia ſiphylitica ea eſt, quæ à Clar. Linneo *vocatur lobelia caule erecto foliis ovato-lanceolatis, calicum ſinubus reflexis* : Moriſonus *eamdem nominavit rapunculum galeatum virginianum flore violaceo majori. Hæc planta in Virginia ſponte creſcit in locis pinguibus, umbroſis, humidis ad ripas amnium & fluviorum. In partibus meridionalibus Europæ, quò ex Americâ tranſlata fuit, optimè creſcit, ut videre eſt in horto botanico* D. Gouan : *in Taurinenſi Regio horto hiberno periit ; ſed vere ſponte crevit.*

(1) *Geum floribus nutantibus, fructu oblongo, ſeminum cauda molli, plumoſâ Linn. Flor. Svec. pag.* 424.

(2) *Ranunculus foliis radicalibus reniformibus ; caulinis digitatis, petiolatis. Gronv. Flor. Virgin.*

mitumque ciet, & inteſtinorum inflammationem cauſare poteſt. Alii etiam maximi habent radices ceanothi americani Linnei, vel celaſtri (1) inermis, foliis ſerratis trinerveis, cujus decocto (quod rubedine ſanguini aſſimilatur) morbum perfectè vincunt. Itaque in pertinaci, & exaſperatâ lue radices rubi (2) prioribus miſcent, ut terminetur curatio. Diæta quamvis levis, & vegetabilis ſit, attamen caro conceditur, potus tenuis; vinum fermè omne, & liquores ardentes vetant. Hoc regimen per quatuordecim dies, aut hebdomadas tres obſervatur, quo tempore omnis expellitur lues.

CAPUT QUINTUM.

De plantis antivenereis Braſiliæ.

§. I.

In Braſiliâ præter antivenereas plantas, quæ in Americæ tùm Meridionalis, tùm Septentrionalis aliis partibus creſcunt, ſequentes inveniuntur: *Caroba*, *Jurubeba*, (ſolan. paniculat.) *Guabipoicaïba*, Luſitanis *Pao Podre*, *Jacuacanga*, ſeu *Canna ſylveſtris*, *Jaborandi* radices (3). *Secopiræ* cortex, *Tajuja*, *Velamen*, & aliæ majori virtute pollentes, quas Nigritæ & Barbari poſſident (4).

---

(1) *Linn. Hort. Cliff.* 73.

(2) *Rubus cauli aculeato, foliis ternatis. Linn. Flor. Svec. pag.* 410.

(3) Guillelm. Piſon. *lib.* 2. *de Medicin. Braſil, cap.* XIX. *lue vener. pag.* 35.

(4) *Amicus mihi ſequens narravit, quod ſibi adoleſcenti evenit: cùm inſciius cum infecto pluries manducaſſet, in faucibus apparuêre ulcera; Chirurgo conſuluit, qui illa venerea eſſe cognoſcens, methodum à nobis uſitatam ſubire propoſuit, ad quod non deliberabatur, verens, ut pater illum per impurum commercium contraxiſſe morbum ſuſpicaret. Per idem tempus ad eum curandum ſe obtulit Negrita, ſtipites infruſta attulit, quorum decoctione per octo dies, ſine ullo diæta regimine, pro potu ordinario uſus, ulcera ſanata fuere, & nunquàm ne minimum quidem luis venereæ ſymptoma habuit.*

Mireris forſitan, ſed ſcitu dignum eſt: illas gentes alia habere ſecreta, quæ Meſmerica ſuperant. Hinc violentæ mortes, morbique chronici, quos cognoſcere impoſſibile, & ſolùm à Nigritis quandòque curantur. Tanti mali cauſam plebs ignara ſortilegio tribuit, & Medici, horrenda, & incognita ſymptomata videntes, attoniti redduntur.

Illius

§. II.

Illius regionis Medici ad curandam luem, alii plantas, alii eamdem, quam in Europâ accepêre, methodum adhibent. Ulcera venerea (à nobis *bobas* (1) dicta) quæ partes genitales utriùsque sexûs, fauces & corporis peripheriam inficiunt, methodo peculiari radicitùs curantur. Hujus remedii compositionem ingredientia simplicia sunt, salsæparillæ radix, & carobæ folia, senna, & jalap. in pulverem redacta, cum suff. quantit. syrupi bolum efficiunt; antepositâ aliquâ præparatione cochleare unum manè, & serò alterum exhibent per quindecim dies, & iteratur therapeïa, si morbus pertinax est. Pro potu assumitur salsæparillæ infusio (2)

---

(1) *In hoc morbo idem ac in variolis, & morbillis observari dicitur, & sic qui correpti, & liberati fuêre, cum infectis conjungi non timent; quatenùs plus unâ vice non contrahitur.*

(2) *Salsamparillam optimum antisyphiliticum esse à nobis non dubitatur, quamvis hodiè in Europâ parvos producat effectus, hoc propter ebullitionem accidere credo. Ad hujus radicis medicamentosam extrahendam virtutem, maceratio sufficit, quæ per ebullitionem aut evanescit, aut minuitur, ut ex Illustr. Professoris hujus Ludovicei* D. Gouan *prælectionibus accepi; hujus assertum sequens observatio confirmat. Maxima pars militum, qui ex Brasiliæ capite vulgò* Rio de Janeïro *ad nostros cum Hispanis limites muniendos exeunt, virus venereo infecta est. Hæc cùm ad præsidia pervenit, primis ab adventu temporibus, sudoribus, & ventris profluviis corripitur, & qui his non succumbunt, intrà annum lue venereâ perfectè liberantur. Curatio ista non ali, nisi salsæparillæ, juxta flumina, scaturiginesque fontium abundè crescenti, in eisdemque maceranti tribuitur.* Fallopius, *cap.* 63, *chinam & salsamparillam etiàm in regiâ methodo constituit, & ait: se ad hanc ultimam confugere, cùm in lue venereâ adsunt ulcera tanquàm ad certissimum auxilium, & si non facit prima dicta, facere saltem secundam, & tertiam: & idem Mercuriali, Amato Lusit.* Rangono, Colle, Jul. Cæs. Claud., Fuchsio, & Alexand. Trajan. *visum est.* Botallus *de salsaparillâ sic loquitur: quàm non minori (imò forte majori) laude dignam esse, quam lignum indum, præcipuè in corporibus, quæ adeò frigida non sunt, cap.* 29, & Andræas de Leon, *Medicus, & Chirurgus Philippi II Hispaniarum Regis, inquit: Salsamparillam omnium vegetabilium ad morbi curationem efficacissimum esse,* cap. 45.

In pago S. Fidei haud longè à Mexico crescit salsaparilla juxtà fontem, cujus aquæ suavissimæ & saluberrimæ per aquæductus in civitatem deducuntur. Marcgr. *Hist. plant. lib.* 1. *pag.* 2.

Diæta ex ſolâ bubulâ ſine ſale, ad jentaculum, cœnam toſtâ, ad prandium coctâ : itâque rudia exercitia commendant, ut ſudores promoveantur (1).

§. II.

Plebs per ſuas ptiſanas variis ex plantis confectas, ut Jurubeba, Guabipoicaiba, Tajuja, Jacuacanga, Joborandi, &c. gonorrhæâ ſine ullo periculo liberatur. In fine cutationis ad ulcus ſiccandum, & conſolidandum balſamum *Copaïba* cum ſacharo, & olivarum oleo diſſolutum per os & penem uſurpatur (2).

CAPUT SEXTUM.

De aliquibus auxiliis antivenereis.

§. I.

Non ſolùm ex regno vegetali & minerali (3), ſed etiàm ex animali quædam deſumuntur antivenerea auxilia. Itaque juſcula ex viperis, & aliis colubris confecta maximè proſunt, & ab Auctoribus commendan

---

(1) *Valida corporis exercitatio, tanquàm ultimum remedium ad luis pertinacis curationem à Clar.* Wan-swieten *obſervata fuit, & ante illum ſic* Fracaſtorius *ſcripſerat* :

Sed nec turpe puta dextram ſubmittere aratro,
Et longum trahere incurvo ſub vomere ſulcum
Neve bidenti ſolum, & duras proſcindere glebas.

(2) *Vid.* Piſon. *lib. 2. de Medicin. Braſil. cap. XIX. pag.* 35.

(3) Illuſtr. Gouan *bubonem venereum alkali volatili guttatim inſtillato inter paucos dies reſolvit.*

Cl. Chaptal, *Chemices Profeſſ. inter aliquas curationes ab illo peractas hepate ſulfuris, alkali cauſtico præparato, mihi ſequentem impertivit : ægrotus* 55 *annos natus, cui mercurialia inutiliter adhibita, circà crura, & ſcrotum fiſtulas habebat, per quas fluebat urina ; huic ille hepatis ſulfuris guttas quinque in aquæ libris* 2. *intùs & extùs præſcripſit, & in ea aquæ quantitate, quæ ad lotiones inſerviebat, uſque ad drachmam auxit doſim : poſt hebdomadas ſex minxit per vias ordinarias, quas candelis ex gummi elaſtico reddiderat aptas ; & intrà menſes tres penitùs curatus evaſit.*

D. Peyrilhe *alkali volatili concreto intùs exhibito luem profligat.* Remedes nouveaux contte les maladies vénériennes.

tur (1) Sinæ cortice inferiore teſtudinis vulgaris ex arte uſtulato, Piratæ, qui Americæ maritimas plagas devaſtabant, eſcâ ejuſdem teſtudinis lue venereâ liberabantur (2). Multi Hiſpani qui carnem avis, quam Mexicani *Tzpilot*, aliæ nationes *Aura* appellant, nos verò Urubû; ipſorum Mexicanorum conſilio comederunt, ſe lue venereâ ſanatos affirmârunt, cùm fruſtrà alia remedia tentaverint (3). Demùm remedium novum adversùs hunc morbum maximo cum ſucceſſu Indi in Americâ adhibent : ab Europeis ibi commorantibus experimenta facta eoſdem habuêre eventus, & hoc eſt : ſumunt lacertum quemdam viridem capite, & cauda exciſis, pelle, viſceribuſque extractis carnem contundunt, & adhuc calidam devorant, tres in die ſic deglutiunt. Quintâ die calor, & ſudor copioſus excitatur; paulò poſt ſaliva viſcida excernitur, & intrà decem circiter dies curatio perficitur (4).

§. II.

CONCLUSIO.

Ex his, quæ hûcuſquè relata fuêre, nobis concludere licet : mercurium ſolum à doctis & experientiſſimis Medicis in ſimplici lue exhibendum eſſe, in plurimis circumſtantiis non convenire, complicationibus noxium, quarum dantur aliquæ, ut v. g. ſcorbutica (5), rheumatica, quæ non ſeparatim, ſed jurgiter meliùs curantur, ut paulò infrà videbitis : prætereà mercurium per duo ſæcula à tot, tantiſque viris modificatum, non nobis adhuc certam, imò incommodam, fallacem, & periculoſam præbere medicinam (6), quæ peritiſſimos in Arte Magiſtros quotidiè decipit. At verò plantæ, ut hominum naturæ magis accommodatæ, lue venereâ correptis præſtantiſſimum auxilium confe-

---

(1) Jacobus Caëtanus *à lacu marcino*, Sebaſtianus Aquilanus, & Mathiolus, &c.

(2) Aſtruc, *lib. 2. cap. VI. pag.* 155.

(3) *Avis carnivora.* Marcgr. *Hiſtor. natural. Braſil. lib. V. pag.* 208.

(4) *Avviſi ſopra la ſalute umana* 10. 11. 12.

(5) *Præcipuè ſcorbuti terreſtris, & inveterati.*

(6) *Juvenem cognoſco, qui æſtate tranſactâ, præmiſſis debitis præparationibus, frictiones parcâ doſi accepit, ad ſextam vehementiſſimo dolore in angulo maxillæ inferioris repentè correptus fuit, qui inter paucas horas mitigatus, adhuc aliquoties inſurgit : poſteà illicò duo dentes carie affecti fuêre.*

runt, & in quocumque casu, in complicationibus non nocent (1); sed certò tutè, & facilè morbum vincunt. Ne verò ullum moveatur dubium, in mentem revocare sufficit, illas ab ignaris, barbarisque hominibus, qui nunquàm Medicinæ limen tetigêre, exhibitas nullum secum inferre periculum, difficiles & stupendas peragere curationes. Nunc supradicta nos ad ultimam conclusionem inducunt, nempè: Mercurio Plantas anteponendas esse.

CAPUT SEPTIMUM.

De curandâ lue venereâ per plantas.

§. I.

Tria mihi observata videntur, 1°. aliquæ affectiones, quæ præcipuè luis localis, & incipientis symptomata sunt, 2°. Ea confirmata, 3°. ipsa variis complicata morbis. Primò de gonorrhæâ agam. Ut istius curatio ritè instituatur, tres admittimus periodos. In primâ antiphlogistica, proùt exigit symptomatum gravitas, conveniunt, quæ etiam sub formâ injectionis in uretrâ, aut clisteris usurpantur; balnea, cataplasmata non negligantur; narcotica prudenter exhibita convenire possunt, si vehementes extiterint dolores; sed inter hæc primarium sanè locum sibi vindicat Alkekengi, cujus baccæ, & radix scopum adimplent, tanquàm remedium diureticum, & antispasmodicum (2). Hæc

(1) *Plantæ omnibus ægrotis, constitutionibus, & in quocumque statu adhiberi possunt*, D. de Mittié, *D. Parisiensis, solis plantis luem curavit; & id quibuscumque effici contendit, ipse inquit: solum mercurium esse remedium periculosum in hâc lue curandâ.*

(2) *Baccarum vires in doloribus nephriticis, calculo omnes Medici in omni ætate asseverant, à* Galeno *ad* Mathiolum, Rajum, &c. *sive comestæ fuerint, sive in vino infusæ ad potum. Radix autem ad drachmam unam in aquæ duobus cyathis decocta, non solùm in eisdem morbis, sed etiàm in gonorrhæâ & sanguinis mictu adeò prodesse testatur* Illustr. Gouan, *ut secundo die & dolores mitigati, & mictus cessaverit. Hæc etiàm penitùs consonant cum praxi Medicorum nostratum Brasilienſium, qui Jurubebæ radices (solan. paniculat.) fuscati, & solani etiàm campechiensis, plebis antiquâ experientiâ suffulti in decocto præscribunt ad gonorrhœam, & hepatis obstructiones curandas.* Marcgr. 84. Pison. 89.

omnia ritè præscripta graviora symptomata compescunt, & cætera. Quoad secundam cavendum, ne diuturnior fiat fluxus gonorrhoïcus, aut intempestivè coerceatur; sed intrà debitos contineatur limites, per diætam vivendique modum. Tertia denique periodus ea est, in quâ paulatùm symptomata remittuntur, materiesque melioris indolis effluit, tunc salsæparillæ infusio pluries in die epota, purgantia, & corroborantia conveniunt: abstergatur ulcus injectionibus vulnerariis; & astringentibus solùm utetur cum balsamicis, & absorbentibus, ut *Copaïba* & *Catechû*, &c. combinatis; namque aliter virus in sanguinem migrare potest, siphylidem causare, aliisque vitiis ansam præbere.

§. II.

Ad cancrorum curationem, præter antiphlogistica, si casus exigit; præscribantur fotus, lotiones, aut balnea ex plantis antivenereis, aut pulveres ex ipsis inspergantur; at semper in illorum curatione irritatio, & inflammatio vitetur, ne virus absorbeatur. Intùs sequens exhibeatur remedium: salsæparillæ radicis & carobæ (1) foliarum anna unc. 4, jalap. unc. 1. senn. unc. 1 ½ omni in pulverem subtilissimum redacto adde syrupi quant. sufficient. fiat opiata. Ex hâc ægroto exhibe cochleare unum manè, & serò alterum, proùt ejus constitutio; potetur salsæparillæ infusio. Diæta frugaliter observetur, ex carne debet esse, præsertim assa (2).

§. III.

Bubones venerei in inguinibus apparentes principio purgantibus præmissis, per resolventia tractari oportet; dùm verò in suppuratum abire malunt, suppuratio procuranda tùm fotu emollienti, cum emplastris maturantibus: quò enim natura vergit, eò ducenda. Tumores, alii spontè benè suppurant, alii è contrà aut causticò, aut ferro indigent, quæ prima methodus ferro anteponenda (3), & solùm hoc uti debetur, si

---

(1) *Pro* Caroba *alia antivenerea planta substituatur.*

(2) *Hâc methodo inter paucos dies plurimos curatos vidi, &c.* Palmarius *inquit*: *alimenta facilis digestionis esse debent, sed carnea præsertim assa; lac, pisces, & olera vetat, commendat etiàm frugalitatem, & evacuationes;* & Baglivius *easdem suadet in fine curationis. Lib. 1. de lue venereâ, pag. 99.*

(3) *Tumores causticò aperti citò cicatrisantur, ferro verò difficiliùs, & supersunt ulcera calloſa.* Samuël Foart, *Obsérv. sur la gonorrhée, pag.* 43.

imminеat gangræna ; at in quocumque casu suppuratio stabilienda opè topicorum, & posteà prudens est remedio uti, quod in cancrorum therapeïâ indicavi (1). Phymosis, & Paraphymosis antiphlogisticis, cataplasmatibus demulcentibus, balneis, & aqua vegeto-minerali *Goulard*, lenibusque purgantibus debellantur, his incassùm tentatis, circà partem hirudines applicentur : injectiones suadent Auctores, ne acrior materies aliis morbis ansam præbeat. Gangrænæ quandòque supervenienti selectissimis antisepticis obvietur ; hæc in paraphymosi frequentior est. Si strangulatio occurrat, ne humorum circulatio, & urinæ fluxus præpediatur, ad præputii incisionem confugiendum est. Indè luis therapeïâ instituenda ; quatenùs in humorum massam retrocessa creditur.

§. IV.

Omnium curatu difficilior ea est quæ antiqua, hæreditaria, & complicata. In regionibus calidis lues præsæpè ad cutim erumpit, & partes texûs tenuioris ulceribus afficit ; at faciliùs juxtà quosdam curam suscipit, quam in temperatis, & frigidis, propter æstum qui transpirationem provocat : huic opinioni nos parùm, assentimus ; namque talis est regionis constitutio, ut continuò alternantes, & quandòque per diem calor, humiditas, imò frigus in locis maritimis, evacuationem cutaneam præpediunt, aut retropellunt ; undè aliorum morborum origo, & præ primis apud nos scorbutus (2). Morbum auxiliis indies inventis curari faciliùs, aut potiùs ob familiaritatatem mitigari credimus.

§. V.

Ad luem antiquam, & hæreditariam profligandam maximæ prudentiæ opus est, & iis perseverandum remediis, quæ ægroti temperamento, & morbi statui accommodata videntur ; at præstant decocta Guaiaci, chinæ, salsæparillæ infusum aut pulvis, jusçula ex viperis, & colubris confecta, & methodi in Americâ usitatæ, præterea Ptisana Depuratoria,

(1) *Nullum Chirurgum, postquàm ægrum cancris, bubonibus, & gonorrhœâ correptum ptisanis, & præparationibus mercurialibus tractaverit, illum lue venereâ exemptum esse affirmare posse, inquit* D. Petit, *Traité des maladies des os, pag.* 177.

(2) *Scorbutus in Capitaniâ, vulgò* Minas Geraes *apud Brasilienses communissimus est, quamvis fructibus acidis, limonibus, aurantiis, & multis oleribus abundet, & ad centum & plus leucarum à mari distet.*

cujus formulam in obſervationibus *D. Vigarous* invenies, & Rob antiſphyliticum, quæ omnia cuilibet ætati, conſtitutioni, & temperamento, ſub quâcumque conditione à Medicis utiliter exhibenda veniunt (1). Si recens natus luem patitur hæreditariam (2), matri illi uber porracturæ remedia præſcribentur, dùm verò à nutrice inquinatus fuerit (3), eadem remediis utetur, ut infans unà cum lacte curetur.

CAPUT OCTAVUM.

De complicatione.

§. I.

Virus venereum arthritide, rheumatiſmo, ſcrophulis, & ſcorbuto præcipuè complicatur. In omni complicationum genere hoc obſervandum venit, ut primò ille profligetur morbus, qui majus infert periculum, aut alterius curationi obſtat. Experientiâ conſtat, hujuſmodi complicationes eiſdem curari plantis, quæ ſimplici lui proſunt, aut remediis cuique morbo convenientibus ſimul combinatis. Sic ex *Aſtrucio* doloribus rheumaticis, Arthriticis poſt mercurium exiſtentibus convenit in viſcidâ ſanguinis conſtitutione decoctum, ſeu bochetum ex lignis, corticibus, radicibus ſudorificis, ut guaiaco, ſaſſafras, china, ſalſaparilla, quorum duo, vel tres hauſtus in die per hebdomadas duas præſcribuntur, poſteà juſcula ex viperis, colubris, quæ per quatuordecim dies repetuntur.

---

(1) *Remedium* D. l'Affecteur *in lue inveteratâ, hæreditariâ, & tanquàm incurabili relictâ mirabiliter prodeſt pueris, debilibus, prægnantibus, &c. ut videre eſt in diſſertatione de illo prolatâ.* V. *Les obſervations de M.* Ramus.

(2) *Conſcientia exigit, ut unuſquiſque antequàm uxorem ducat, ſe Medico peritiſſimo ad examinandum ſubmittat, mala venerea præceſſa fateatur, & ejus deliberationi obtemperetur. Oh! quot mariti hâc omiſſione mulieres, filios miſeros, ſuique criminis participes reddunt.*

(3) *Ut huic malo obviam eat, utiliſſimum foret, nutricum Tribunalia inſtituere, in quibus de earum ſanitate, moribus, & filiorum valetudine certificaretur. Stockolmi anno 1764 ex 295, quæ ſe ad hoc munus implendum obtulêre, ſolummodò 152 admiſſæ fuere, & anno 1767 ex 630, 200 propter mala venerea, &c. remiſſæ.* Roſen, *Maladie des enfants, pag.* 543.

§. II.

Scrophulis virus venereo complicatis vegetabilia antivenerea cum antiscrophulosis adhibeantur, & quamvis hæc complicatio curatu difficillima, aut incurabilis putetur; attamen melius dubium, quàm nullum adhiberi remedium (1).

§. III.

Nunc ad complicationem scorbuticam advenio, cujus therapeïa non rectè institui potest, nisi priùs aliqua de remediis scorbuto terrestri, & maritimo convenientibus dicam. Hic antiscorbuticis propriè dictis, & ritè adhibitis expellitur, ut Nastrutio, Cochlearia, Bucabunga, Eruca, Lupulo, Raphano, Fumaria, Cortiée Winterano, quæ amaricie, ac vi attenuanti, & diureticâ calidâ donata, solida corroborant, fluida attenuant, & per urinas acrimoniam debellatam ejiciunt; prætereà optimè coducunt fructus subacidi, limonum, & aurantiorum succus, hordeum, & hujus præparatio, quæ sub nomine *Malta Anglorum* cognoscitur, cujus virtutes extollunt Auctores, qui eam non solùm in scorbuto, sed aliis in morbis exhibuerunt.

§. IV.

Scorbutus verò terrestris penè omnia suprà relata illudit, intrà illa viget (2). Ad hunc profligandum maximâ sagacitate opus est. Medicus, priùs ægroti constitutionis, & morbi statûs habita consideratione, lenia purgantia, emollientia, dulcia, mulcilaginosa, & balsamica in usum revocare potest. Itaque, si scorbutus maritimus sit, primò remedia illi conducentia, & postea antivenereis combinata præscribantur; idem de terrestri observandum est (3). Insuper hujusmodi complicatio Ptisanâ Depurato-

---

(1) *Remedia, quæ hùcusquè ad scrophulas inventa sunt, parùm efficacitatis habent.*

(2) *Ex prælectionibus* D. Vigarous *hujus Universitatis Illustr. Professoris.*

(3) *Scorbutus terrestris ptisanis ex lignis sudorificis quibus antiscorbutica adduntur, evincitur. Sic in Brasiliâ Irlandicus Medicus simili ptisanâ summo cum successu talem complicationem expellebat: hæc ptisana sub nomine* Agua antiscorbutica de Guilherme *cognoscitur.* Astrucius *etiam in scorbuto post frictiones existenti eadem commendat, ut mitigetur, si sanari non possit. Lib. IV. cap. X & XI. pag.* 50.

ria

riâ (1) Rob antisiphylitico (2) optimè curatur. Prædicta auxilia utriusque sexûs individuis, & in quocumque statu sola, aut aliis combinata prosunt : ergò nulli desperati, aut incurabiles judicentur ; quatenùs ut inquit *Baglivius* : *Dùm anima in corpore existit, semper aliquid de admirabili Arte nostra sperandum.* Postremò vos Medicos supplicor, ut aliquid laboris & solertiæ in administrandis plantis impendatis ; namque certus, illas à vobis magis ad astra extollendas, adoptandas, methodumque confirmandam, cujus incerto pede nunc limen tango.

---

(1) *Ptisana Depuratoria est præstantissimum remedium lui simplici & scorbuto complicatæ, scrophulis recentibus, rheumatismo, & humoribus in gangrænam vergentibus.* D. Vigarous, *Observ. pag.* 176.

(2) *Hujus remedii mira invenies in dissertatione de illo editâ, quod post experimenta varia de suo effectu nil dubii relinquit.*

M. de Sartine, Ministre de la Marine, ne voulant plus laisser ces malades sans secours, depuis que les vertus du Rob ont été éprouvées, a ordonné dans son nouveau Réglement, que chaque vaisseau du Roi qui partiroit des ports de France, ajouteroit aux remedes qui composent le coffre de Chirurgie, un approvisionnement de Rob antisiphylitique, pour traiter ceux dont la vérole se déclareroit en Mer.

FINIS.

C785
C172t

75-254
26 marzo 73
Comelas

ARGUMENTABUNTUR
N. N. D.D. PROFESSORES REGII.

N. D. JOANNES-FRANCISCUS IMBERT, *Cancellarius & Judex.*

N. D. PAULUS-JOSEPHUS BARTHEZ, *Cancellarius & Judex, Adjunctus.*

N. D. FRANCISCUS DE LAMURE, *Decanus.*

N. D. GASPAR-JOANNES RENE', *Pro-Decanus.*

N. D. ANTONIUS GOUAN.

N. D. FRANCISCUS BROUSSONET.

N. D. FRANCISCUS VIGAROUS.

N. D. JOANNES SABATIER.

N. D. JOANNES-CAROLUS DE GRIMAUD, N. D. BARTHEZ, *Coadjutor.*

N. D. HENRICUS-LUDOVICUS BRUN, N. D. DE LAMURE, *Decani Coadjutor.*